

**SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY A INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: FEI-5382-73886

**MODERNÉ TECHNIKY NA UKRÝVANIE
ČINNOSTI MALVÉRU
BAKALÁRSKA PRÁCA**

2020

Lukáš Gnip

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY A INFORMATIKY

Evidenčné číslo: FEI-5382-73886

MODERNÉ TECHNIKY NA UKRÝVANIE
ČINNOSTI MALVÉRU
BAKALÁRSKA PRÁCA

Študijný program: Aplikovaná informatika
Číslo študijného odboru: 2511
Názov študijného odboru: 9.2.9 Aplikovaná informatika
Školiace pracovisko: Ústav informatiky a matematiky
Vedúci záverečnej práce: Ing. Peter Švec

Bratislava 2020

Lukáš Gnip

ZADANIE BAKALÁRSKEJ PRÁCE

Študent: **Lukáš Gnip**
ID študenta: **73886**
Študijný program: **aplikovaná informatika**
Študijný odbor: **informatika**
Vedúci práce: **Ing. Peter Švec**
Miesto vypracovania: **Ústav informatiky a matematiky**

Názov práce: **Moderné techniky na ukrývanie činnosti malvéru**

Jazyk, v ktorom sa práca vypracuje: **slovenský jazyk**

Špecifikácia zadania:

V súčasnosti väčšina malvéru používa sofistikované techniky voči detekcii antivírusovým programom a sťaženiu analýzy škodlivého kódu. Medzi takéto techniky patrí využitie rôznych foriem packerov, ukrývanie škodlivých procesov, detekcia behu vo virtuálnom prostredí a pod. Cieľom práce je analyzovať techniky, ktoré využívajú v súčasnosti najrozšírenejšie druhy malvéru a implementovať ukážkovú aplikáciu na detekciu vybranej metódy.

Úlohy:

1. Naštudujte techniky používané súčasným malvérom.
2. Implementujte aplikáciu na detekciu vybranej techniky.
3. Zhodnoťte implementáciu a porovnajte s existujúcimi riešeniami.

Zoznam odbornéj literatúry:

1. Sikorski, M. – Honig, A. *Practical Malware Analysis: The Hands-On Guide to Dissecting Malicious Software*. San Francisco: No Starch Press, 2012. 800 s. ISBN 1-59327-290-1.
2. Scholte, T. – Egele, M. – Kruegel, C. A Survey on Automated Dynamic Malware Analysis Techniques and Tools. [online]. 2011. URL: https://www.iseclab.org/papers/malware_survey.pdf.

Riešenie zadania práce od: **23. 09. 2019**

Dátum odovzdania práce: **01. 06. 2020**

Lukáš Gnip
študent

SÚHRN

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY A INFORMATIKY

Študijný program:	Aplikovaná informatika
Autor:	Lukáš Gnip
Bakalárska práca:	Moderné techniky na ukrývanie činnosti malvéru
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Peter Švec
Miesto a rok predloženia práce:	Bratislava 2020

Práca sa zaoberá vytvorením zásuvného modulu pre internetový prehliadač, ktorý modifikuje informácie používané na identifikáciu používateľa pri prístupe na server. V prvej časti práce sa nachádza prehľad metód, ktoré zvyšujú anonymitu pri prehliadaní webových stránok. Práca tiež obsahuje zoznam dnes najpoužívanejších rozšírení, ktorých úlohou je zmena niektorých identifikačných prvkov prehliadača alebo anonymizácia pomocou špeciálnych techník. V ďalšej časti sa nachádza prehľad charakteristík prehliadača. Kombináciou týchto charakteristík sa dá s vysokou mierou úspešnosti identifikovať používateľ, ktorý danú stránku navštívil. Posledná časť práce obsahuje návrh, implementáciu a testovanie rozšírenia vytvoreného pre internetový prehliadač Mozilla Firefox. Popisuje zdrojový kód rozšírenia, súvislosť medzi charakteristikami prehliadača, zistené obmedzenia a postup riešenia. Výsledné rozšírenie zvyšuje anonymitu používateľa modifikáciou niektorých charakteristických prvkov prehliadača alebo blokovaním odosielania prvkov, ktoré nie je možné v rámci rozšírenia zmeniť. Na rozdiel od dnes najpoužívanejších modulov dokáže rozšírenie okrem modifikácie HTTP hlavičky, meniť aj charakteristiky zisťované pomocou JavaScript príkazov.

Kľúčové slová: anonymizácia, identifikácia používateľa, zásuvný modul, Mozilla Firefox, internet

ABSTRACT

SLOVAK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY IN BRATISLAVA

FACULTY OF ELECTRICAL ENGINEERING AND INFORMATION TECHNOLOGY

Study Programme:	Applied Informatics
Author:	Lukáš Gnip
Bachelor Thesis:	Modern Hiding Techniques in Malware
Supervisor:	Ing. Peter Švec
Place and year of submission:	Bratislava 2020

The bachelor thesis is about creating of a plugin for web browser, that modifies information used to identification of user during accessing a server. There is an overview of methods that increase anonymity during browsing websites, in the first part. The thesis also contains a list of the most used extensions nowadays, that function is a change of some identification components of browser or special ways of anonymization. In the next part of the thesis is an overview of the characteristics of web browser. By combination of these characteristics we can with high level of success identify a user, who have visited the web site. The last part of thesis contains project, implementation and testing of extension created for the web browser Mozilla Firefox. There is also description of source code of extension, the link between the characteristics of web browser, detected limitations and way how to solve them. The resulting extension increases anonymity of user by modification of some characteristic components of web browser or by blocking sending components, that can not be in extension changed. In comparison with most used modules nowadays, this module can modify HTTP headers including characteristics detected by JavaScript commands.

Keywords: anonymization, identification of user, plugin, Mozilla Firefox, internet

Obsah

Úvod	1
1 Malvér	2
1.1 Techniky ukrývania činnosti	2
1.2 Súčasný malvér	4
2 Process hollowing	8
2.1 Princíp	8
2.2 Využívané API funkcie	10
3 Existujúce riešenia na detekciu	12
3.1 PHDetection	12
3.2 HollowFind	12
4 Algoritmy na detekciu	13
5 Implementácia	15
5.1 Algoritmus A	16
5.2 Modul na zber dát	17
5.3 Detours	19
5.4 Mutex	19
5.5 Konečný stavový automat	19
5.6 Matica konečného stavového automatu	20
6 Výsledky	22
6.1 Experiment A	22
6.2 Experiment B	22
6.3 Porovnanie s existujúcimi riešeniami	22
Záver	23
Zoznam použitej literatúry	I
Prílohy	I
A Štruktúra elektronického nosiča	II
B Algoritmus	III

Zoznam obrázkov a tabuliek

Obrázok 1	Ukážka zmien adresného priestoru počas Hollowingu.	9
Obrázok 2	Konečný stavový automat.	14
Obrázok 3	Moduly aplikácie	15
Obrázok 4	UML diagram vyvíjaného algoritmu.	16
Tabuľka 1	Techniky ukrývania činnosti využívané súčasným malvérom.	8
Tabuľka 2	Matica prechodov medzi stavmi pri volaniach API.	21

Zoznam skratiek a značiek

WWW - World Wide Web

DLL - Dynamic Link Library

EWM - Extra Windows Memory

FTP - File Transfer Protocol

APC - Asynchronous Procedure Call

CnC - Command and Control Center

BOT - RoBOT

API - Application programming interface

PEB - Process environment block

VAD - Virtual address descriptor

Zoznam algoritmov

B.1 Ukážka algoritmu	III
--------------------------------	-----

Úvod

Poznámka: písať až úplne na záver

Úvod sa skladá z troch odsekov:

Všeobecný úvod do problematiky, spomenúť prečo je dôležité zaoberať sa malvérom, koľko nových vzoriek vzniká denne oproti minulosti a pod.

Konkrétne čím sme sa zaoberali v našej práci.

Popis členenia práce, t.j. v Kapitole X sa nachádza popis Y.

Tip: prácu treba písať v prvej osobe množného čísla, čiže nie "som popísal", "implementoval som", "rozhodol som sa použiť prostredie X" ale "popísali sme", "implementovali sme" a "rozhodli sme sa použiť prostredie X" a pod...

1 Malvér

Je to softvér, ktorého cieľom je poškodiť, zablokovať, zmocniť sa alebo odcudziť citlivé informácie uložené v počítači. Cieľom malvéru je získať informácie pre útočníka a následné zneužitie týchto informácií na rôzne druhy nelegálnej činnosti za účelom danej obeti uškodiť alebo sa na nej finančne obohatiť. Malvér sa kedysi členil na rôzne kategórie ako napr. vírusy, *backdoor*, *spyware*, *ransomware* a pod.[?] V súčasnosti už toto delenie nie je veľmi aktuálne, pretože malvér v dnešnej dobe je už viacmenej kombináciou týchto kategórií a využíva rôzne komponenty z jednotlivých druhov škodlivého kódu. V nasledujúcej kapitole sa podrobnejšie zaoberáme rôznymi spôsobmi ukrývania činnosti a prítomnosti malvéru, ktoré môžu byť v súčasnosti využívané.

1.1 Techniky ukrývania činnosti

Malvér vo všeobecnosti patrí ku škodlivému kódu. Preto je nutné jeho bežiacie procesy utajiť. Ak chce byť malvér úspešný v získavaní údajov alebo finančných prostriedkov, musí byť jeho beh ukrytý pred potenciálnym antivírusom, prípadne forezným inžinierom ktorý je schopný ho odhaliť. Za týmto účelom sa využívajú rôzne techniky na ukrytie malvéru buď v pamäti počítača, rôznych shell scriptoch alebo dynamických knižniciach, aby boli čo najmenej detegovateľné.

- **DLL Injection / Reflective DLL Injection**

DLL Injection je technika používaná na ukrytie funkcie na spustenie malvéru vo vnútri iného programu. Najžastejšie sa na to využíva alokovaná pamäť vyhradená pre beh infikovaného programu, kde sa funkcia na spustenie malvéru ukryje a pre antivírusové programy je ťažko detekovateľná. Po nakopírovaní DLL funkcie do alokovanej pamäte iného programu môže byť následne vyvolané spustenie infikovaného programu a spolu s ním aj spustenie malvéru. Hlavným cieľom *DLL Injection* je škodlivý kód ukryť do oficiálneho alebo overeného programu, kde je malvér ukrytý pred antivírusovým softvérom, odkiaľ môže byť následne spustený. [?]

- **Proces Hollowing**

využíva rovnaké alebo podobné princípy ukrývania škodlivého softvéru ako *DLL Injection*. Cieľom je schovať škodlivý kód do existujúceho programu z ktorého sa po spustení, spustí aj volanie škodlivého malvéru. Oproti *DLL Injection* ide ale ukrytie malvérového programu do iného programu. Malvér si podľa potreby alokuje virtuálnu pamäť v pamäti iného programu. Po spustení infikovaného programu malvér

pozastaví vlákno v ktorom program beží, následne zmení obsah legitímneho súboru zmapovaním pamäte cieľového procesu.[?] Po zmapovaní uvoľní všetku pamäť programu a alokuje pamäť pre malvér a zapíše každú z častí malvéru do cieľovej pamäte programu. Malvér nastaví kontext vo vlátkne tak aby ukazoval vstupný bod na novú časť kódu, ktorú napísal. Na konci malvér obnoví pozastavené vlákno, aby sa proces dostal z pozastaveného stavu a nasledovným spustením programu umožní získavanie údajov.

- **Thread Execution Hijacking**

Táto technika ukrytia malvéru spočíva v napojení sa na už existujúce vlákno vyvolaný iným programom. Po získaní prístupu do vlákna malvér uvedie vlákno do pozastaveného režimu aby vykonal vloženie volania škodlivého malvéru do vlákna iného procesu. Malvér si alokuje virtuálnu pamäť v programe a následne do tejto pamäte vloží škodlivý shell kód, ktorý obsahuje cestu k volaniu DLL so škodlivým malvérom. Po vykonaní týchto úkonov, spustí pozastavené vlákno programu. Nevýhodou takéhoto spustenia pozastaveného programu je, že môže spôsobiť zlyhanie systému v rámci systémového volania. [?] Preto aby sa tomu predišlo modernejší malvér proces ukončí a vyvolá ho znovu s už modifikovanou zmenou na infikovanie.

- **Portable Executable Injection**

Výhodou tohto spôsobu ukrytia malvéru je využitie nakopírovania malvéru do už existujúceho bežiaceho procesu pomocou shell skriptu[?], ktorý vyvolá spustenie škodlivého malvéru. Namiesto toho aby proces prepisoval cesty volaním DLL, táto technika zapisuje obsah malvéru priamo do pamäte. Počas doby zapisovania aby malvér nebol ľahko odhalený využíva vnorené cykly, ktoré spomaľujú systém buď diagnostikou alebo volaním zbytočných funkcií a snaží sa zahltiť systém a neumožniť skorú diagnostiku malvéru. Keď malvér preformuluje všetky potrebné adresy, všetko, čo musí urobiť, je odovzdať jeho počiatočnú adresu vláknu a nechať spustiť malvér.

- **Hook injection**

Hook injection je technika používaná na zachytávanie volania funkcií. Malvér môže využívať hook injection funkcie na načítanie škodlivého súboru v DLL pri spustení udalosti v konkrétnom vlátkne. Malvér na to využíva volanie funkcie, ktorý obsahuje štyri parametre.[?] Prvý je tip udalosti na, ktorý sa spustí škodlivý malvér napríklad na stlačenie klávesnice alebo tlačidla na myši. Druhý je ukazovateľ na funkciu, ktorá sa ma po stlačení daného tlačidla vykonať. Tretí je modul obsahujúci danú funkciu.

Preto je pred volaním funkcie, vidieť volania do LoadLibrary. Posledný parameter je vlákno ktoré má vykonať procedúru a hook injection. Pokiaľ je posledný parameter prázdny alebo nastavený na nulu tak danú procedúru vykonajú všetky bežiace vlákna. Malvér sa ale zameriava len na jedno vlákno, kvôli zníženiu detekcii svojej práce.

- **APC Injection**

Škodlivý softvér môže využívať výhody asynchrónnych volaní procedúr (APC), aby prinútil ďalšie vlákno spustiť svoj vlastný kód jeho pripojením do fronty cieľového vlákna.[?] Každé vlákno má rad asynchrónnych volaní procedúr, ktoré čakajú na vykonanie, keď cieľové vlákno vstupuje do zmeniteľného stavu. Vlákno vstúpi do výstražného stavu. Malvér zvyčajne hľadá akékoľvek vlákno, ktoré je v zmeniteľnom stave, aby zaradil APC do vlákna. Čo umožňuje jeho následným spustením infikovať zariadenie malvérom.

- **Extra windows memory injection**

Tento spôsob schovávania softvéru sa spolieha na rozširovanie pamäte aplikačných okien v systéme. Pri otváraní nového okna aplikácie, softvér špecifikuje ďalšie bajty pamäte, ktoré rozšíria veľkosť alokovanej pamäte pre spustenú aplikáciu.[?] Tento proces sa nazýva *Extra Windows Memory*(EWM). V tejto časti ale nevzniká dostatok miesta na uloženie údajov. Aby sa toto obmedzenie obišlo, škodlivý softvér zapíše kód do zdieľanej sekcie aplikácie a do EWM vloží ukazovateľ na danú časť. Do tejto rozšírenej časti zdieľanej pamäte ďalej softvér zapíše ukazovateľ funkcie do pamäte, ktorá obsahuje shell skript na spustenie malvéru. Malvér následne nastaví v EWM funkciu na zmenu hodnôt na zadanom ofsete. Čím malvér môže jednoducho zmeniť posun ukazovateľa funkcie pamäti aplikácie a nasmerovať ho do EWM, na kód so škodlivým shell skriptom.

1.2 Súčasný malvér

Táto kapitola obsahuje opis jednotlivých malvérov používaných v roku 2019, ktoré boli detekované spoločnosťami ako Avast a McAfee. Tieto malvéry sú najčastejšie využívané v oblasti Európy. Kapitola obsahuje bližší opis malvérov, ich využitie, použité spôsoby úrokov a ukrytie malvéru v systéme.

- **Sodinokibi**

Tento malvér bol detekovaný v období okolo apríla 2019. Patrí do rodiny ransomvéru, ktorých cieľom je šifrovať informácie v zariadení a následne za dešifrovanie pýta nemalý obnos peňazí.[?] Názov bol objavený v hash kóde, ktorý obsahoval názov "Sodinokibi.exe". vírus sa šíri sám zneužívaním zraniteľnosti na serveroch Oracle WebLogic. Softvér je navrhnutý tak, aby rýchlo vykonával šifrovanie definovaných súborov v konfigurácii ransomvéru. Prvou akciou škodlivého softvéru je získať všetky funkcie potrebné pri behu programu a vytvoriť dynamický IAT, ktorý sa pokúsi zahltiť volanie systému Windows statickou analýzou. Po zahltení systému dôjde k spusteniu malvéru. Technika využívaná na ukrytie malvéru je Portable Executable Injection ktorú volá po spomalení RunPE na jej spustenie z pamäte. táto technika ukrytia malvéru je opísaná v predošlej kapitole. Analýza spoločnosti McAfee ukazuje podobnosť s iným starším malvérom GandCrab.(pridať odkaz na analýzu respektíve literatúru)

- **Emotet**

Emotet je malvér, ktorý sa primárne šíri pomocou rôznych spam emailov.[?] Na infikovanie zariadenia používa rôzne skripty, makrá v dokumentoch alebo linky. Emotet stavia na infikovaní pomocou sociálneho inžinierstva. Prezentyje sa ako hodnoverný zástupca napr. banky, Rôznych internetových obchodov, atď. . Emotet malvér sa prvýkrát objavil v roku 2014 kedy využíval na infikovanie rôzne JavaScript súbory.[?] V roku 2019 sa tento vírus objavil znova tentokrát v pokročilejšej verzii. V novej verzii je Emotet polymorfným malvérom čo mu umožňuje vyhnúť sa klasickej detekcii. Emotet používa modulárne knižnice Dynamic Link (DLL) na nepretržitý vývoj a aktualizáciu svojich schopností. Emotet môže navyše generovať falošné indikátory, ak je spustený vo virtuálnom prostredí čo zhoršuje jeho detekciu systému.

- **Zeus**

Prvýkrát odhalený v roku 2007 sa Zeus Trojan, ktorý sa často nazýva Zbot, stal jedným z najúspešnejších kúskov botnetového softvéru na svete, postihol milióny počítačov a vytvoril množstvo podobných kusov škodlivého softvéru vytvoreného z jeho kódu. Po jeho minimalizovaní sa znovu objavil v pozmenenej podobe so zameraním na odchyťovanie bankových operácií (Odchyťovanie prihlasovacích údajov do internet bankingu).[?] Dosahuje to prostredníctvom monitorovania webových stránok a zaznamenávania klávesov, keď malvér zistí, že sa používateľ nachádza na bankovej webovej stránke, začne zaznamenávať stlačenia klávesov použité na prih-

lášenie. To znamená, že trójsky kôň dokáže obísť zabezpečenie na týchto webových stránkach. Infekcia prebieha pomocou spamov. Keď užívateľ klikne na odkaz v správe alebo stiahne obsah súboru, spolu s ním stiahne a spustí aj makro. Ktoré po nainštalovaní umožňuje sledovanie zariadenia.

- **Dridex**

Dridex je známy trójsky kôň, ktorý sa špecializuje na krádež kreditných údajov online bankovníctva. Tento typ škodlivého softvéru sa objavil v roku 2014 a stále napreduje a vyvíja. Nový variant Dridex je schopný vyhnúť sa detekcii tradičnými antivírusovými produktami. Dridex tiež zvýšil svoju infraštruktúru knižníc, ktoré používajú názvy súborov načítané legitímnymi spustiteľnými súbormi systému Windows. Názvy súborov a hash sa však obnovujú a menia zakaždým, keď sa obeť prihlási do infikovaného hostiteľa Windows. Tento malvér je v súčasnosti schopný detekovať približne 25 až 30 percent aktuálnych antivírusových softvérov.

- **Mirai**

Mirai je samo sa množiaci vírus botnetov. Zdrojový kód pre *Mirai* bol autorom verejne sprístupnený po úspešnom a dobre propagovanom útoku na webovú stránku Krebs. Kód botnetu Mirai infikuje zle chránené internetové zariadenia pomocou telnetu (sieťový komunikačný protokol založený na TCP) na nájdenie tých, ktoré stále používajú svoje predvolené užívateľské meno a heslo. Účinnosť systému *Mirai* je spôsobená jeho schopnosťou infikovať desiatky tisíc týchto nezabezpečených zariadení a koordinovať ich tak, aby začali útok DDoS proti vybranej obeť. [?]

Mirai má dve hlavné zložky, samotný vírus a veliteľské a kontrolné stredisko (CnC). CnC je samostatný obraz, ktorý ovláda kompromitované zariadenia (BOT) a posielá im pokyny na spustenie jedného z útokov proti jednej alebo viacerým obetiam. Proces skenera prebieha nepretržite na každom infikovanom PC pomocou protokolu telnet (na porte TCP 23 alebo 2323)

CnC predstavuje jednoduché rozhranie príkazového riadku, ktoré umožňuje útočníkovi určiť algoritmus, IP adresu obete a trvanie útoku. CnC tiež čaká na to, aby jej existujúce BOT-y vrátili novoobjavené adresy zariadení a poverenia, ktoré používa na skopírovanie vírusového kódu a následne na vytváranie nových BOT-ov. Algoritmy sú konfigurovateľné z CnC, ale v predvolenom nastavení má *Mirai* tendenciu náhodne rozdeľovať rôzne polia (ako sú čísla portov, poradové čísla, identifikátory atď.).

- **Osiris**

Osiris je potomkom malvéru Kronos, ktorý sa zameriaval na bankovníctvo. Podobne ako Kronos je Osiris modernejšou verziou bankového trójskeho koňa.[?] Táto verzia malvéru využíva na skrývanie metódu process hollowing. Umožňuje mu predsieranie legitímnych procesov v programe a tým sťažuje jeho detekciu, no niektoré antivírusy ho nie sú schopné detekovať. Malvér spúšťa svoj útok vydávaním sa za legitímny spustiteľný súbor. (Útoky zaznamenané s malvérom Osiris boli dokumenty Microsoft Wordu.) Keď je spustený malvér na infikovanie zariadenia využíva dynamické knižnice, ktoré obsahujú škodlivý kód. Vydávanie sa za iný oficiálny softvér značne sťažuje identifikáciu malvéru a obmedzuje možnosti na zastavenie útoku.[?] Malvér v dokumentoch Word obsahoval aj makrá, ktoré po spustení stiahli ďalší škodlivý malvér, ktorý umožňuje zahltiť zariadenia, sťažiť detekciu a rozširovať útok.

- **Loki**

Loki je ďalším potomkom staršieho malvéru Kronos, rovnako ako Osiris aj Loki využíva na svoje ukrytie metódy podobné process hollowing na zahltenie procesov a vydávanie sa za legitímny softvér. Loki sa zameriava na krádeže osobných údajov, zaujíma sa najmä o prihlasovacie údaje a heslá. Od augusta 2018 až do súčasnosti sa Loki zameriava na firemné poštové schránky prostredníctvom phishingových a spamových e-mailov. Phishingové e-maily zahŕňajú prílohu súboru s príponou .iso, ktorá sťahuje a spúšťa škodlivý softvér Trojan, ktorý ukradne heslá z prehľadávačov, pošty, klientov File Transfer Protocol (FTP), aplikácií na odosielanie správ a kryptomenných peňaženiek.

Názov malvéru	Technika ukrývania						
	Sodinokibi	Emotet	ZeuS	Dridex	Mirai	Osiris	Loki
DLL Injection		X	X		X		
Process hollowing						X	X
Thread Execution Hijacking							
Portable Executable Injection	X			X			
Hook injection							
APC Injection							
Extra windows memory injection							

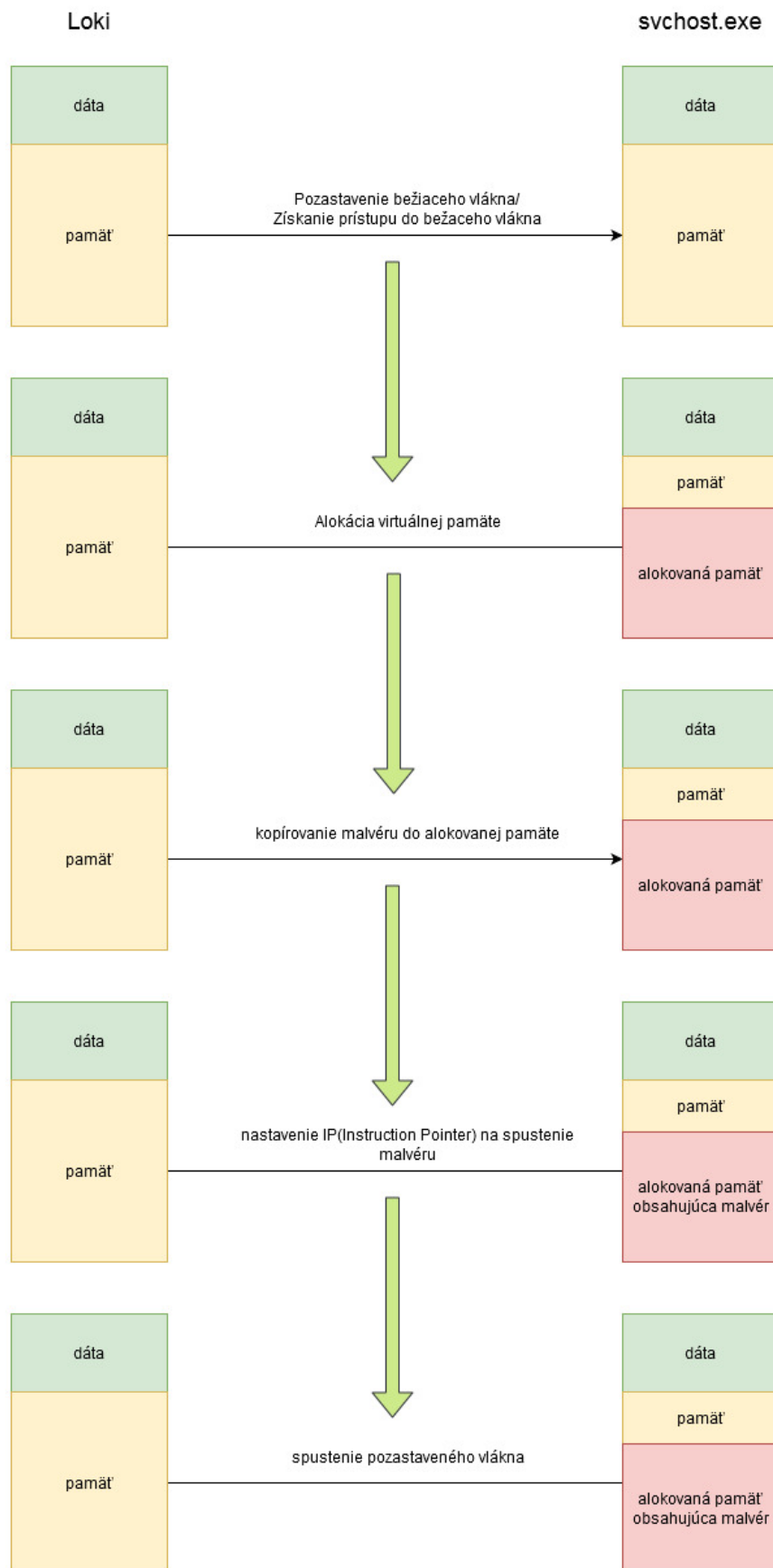
Tabuľka 1: Techniky ukrývania činnosti využívané súčasným malvérom.

2 Process hollowing

Zvolený spôsob ukrytia malvéru, ktorým sa bude táto práca zaoberať je *Process Hollowing*, *Hollow process*. Nasledujúca kapitola sa venuje spôsobu akým sa malvér môže ukryť. Obsahuje potenciálne API funkcie, ktoré môže *Process Hollowing* využívať na maskovanie svojho pôsobenia v systéme.

2.1 Princíp

Princíp ukrytia malvéru aký využíva *Process Hollowing* je podobný spôsobu ukrytia malvéru, ktorý využíva *DLL Injection*. Princíp spočíva v ukrytí malvéru do existujúceho bežiacего procesu, ktorý je v systéme Windows často využívaný a spustenie malvéru z tohto procesu by spôsobovalo najmenšie podozrenie. Takýmto demonštratívnym procesom môže byť *svchost.exe*, ktorý je v systéme Windows často využívaný. *Process Hollowing* pozastaví bežiacę vláknú procesu *svchost.exe* a následne vytvorí vlákno, ktoré alokuje dostatočnú veľkú práznú virtuálnu pamäť pre malvér v procese. Po alokovaní virtuálneho adresného priestoru v pamäti procesu do alokovanej časti nakopíruje škodlivý kód a následne nastaví kedy sa daný škodlivý kód má spustiť. Malvér sa môže v tomto prípade spustiť po spustení pozastaveného vlákna alebo pri volaní nejakej konkrétnej funkcie. Po

nastavení spúšťáča malvéru sa *Process Hollowing* spustí pozastavené vlákno. Malvér môže pri následnom volaní funkcie, ktorá bola nastavená ako spúšťač škodlivého kódu spustiť svoju činnosť pod legitímnym procesom.

2.2 Využívané API funkcie

Process Hollowing využíva na svoje fungovanie rôzne API funkcie a ich volania. Nasledujúce nami vybrané API funkcie, môže *Process Hollowing* najpravdepodobnejšie využívať na svoje fungovanie k ukrytiu škodlivého kódu do nejakého bežiaceho procesu.

- **CreateThread**

Vytvorí vlákno na vykonanie procesu vo virtuálnom adresovom priestore volajúceho procesu.

- **CreateRemoteThread**

Vytvorí vlákno, ktoré beží vo virtuálnom adresovom priestore iného procesu.

- **CreateRemoteThreadEx**

Funkcia vytvára vlákno, ktoré sa spúšťa vo virtuálnom adresovom priestore iného procesu a prípadne špecifikujte rozšírené atribúty. Napríklad nekonečnosť skupiny procesorov.

- **ResumeThread**

Spúšťa pozastavené vlákno.

- **SuspendThread**

Pozastaví zadané vlákno.

- **SwitchToThread**

Spôsobí, že volajúce vlákno poskytne vykonanie inému vláknu, ktoré je pripravené na spustenie v aktuálnom procesore. Operačný systém vyberie ďalšie vlákno, ktoré sa má vykonať.

- **CreateProcessA**

Vytvorí nový proces a jeho primárne vlákno. Nový proces beží v bezpečnostnom kontexte volajúceho procesu.

- **CreateProcessW**

Vytvorí nový proces a jeho primárne vlákno. Nový proces beží v bezpečnostnom kontexte volajúceho procesu.

- **VirtualAlloc**

Rezervuje, potvrdzuje alebo mení stav oblasti stránok vo virtuálnom adresovom priestore volaného procesu. Pamäť pridelená touto funkciou sa automaticky inicializuje na nulu.

- **VirtualAllocEx**

Vyhradzuje, potvrdzuje alebo mení stav oblasti pamäte v rámci virtuálneho adresového priestoru špecifikovaného procesu. Funkcia inicializuje pamäť, ktorú nastaví na nulu.

- **VirtualAlloc2**

Vyhradzuje, potvrdzuje alebo mení stav oblasti pamäte v rámci virtuálneho adresového priestoru špecifikovaného procesu. Funkcia inicializuje pamäť, ktorú nastaví na nulu. Pomocou tejto funkcie môžete: pre nové pridelenia určiť rozsah virtuálneho adresového priestoru a obmedzenia zarovnania výkonu 2; špecifikovať ľubovoľný počet rozšírených parametrov; špecifikovať preferovaný uzol NUMA pre fyzickú pamäť ako rozšírený parameter.

- **WriteProcessMemory**

Zapíše údaje do oblasti pamäte v zadanom procese. Celá oblasť, do ktorej sa má zapísať, musí byť prístupná inak operácia zlyhá.

- **ReadProcessMemory**

Číta údaje z pamäte v zadanom procese.

- **CopyMemory**

Kopíruje pamäť do vyhradenej alokovanej pamäti.

- **SetThreadContext**

Nastavuje kontext pre aktuálne vlákno.

- **ExitThread**

Ukončí aktuálne vykonávané vlákno.

3 Existujúce riešenia na detekciu

Doposiaľ známe existujúce riešenia na detekciu techniky *Process Hollowing* využívané niektorými malvérmami, sú určené na forenznú analýzu. Táto analýza prebieha už po infikovaní zariadenia malvérom a zistením, že sa škodlivý kód už v zariadení nachádza. Tieto riešenia neobsahujú spôsoby detekcie škodlivého kódu, ktoré by mohli odchytiť malvér už pri infikovaní ľubovoľného zariadenia.

<https://github.com/m0n0ph1/Process-Hollowing>

<https://github.com/idan1288/PHDetection>

<https://www.andreafortuna.org/2017/10/09/understanding-process-hollowing/>

<https://cysinfo.com/detecting-deceptive-hollowing-techniques/>

<https://www.microsoft.com/security/blog/2017/07/12/detecting-stealthier-cross-process-injection-techniques-with-windows-defender-atp-process-hollowing-and-atom-bombing/>

3.1 PHDetection

PHDetection hľadá moduly, od ktorých závisí pôvodný .exe program. *PHDetection* kontroluje či sú moduly načítané do procesnej pamäte programu. Ak nájde moduly, na ktorých závisí dotýčny program ale nenájde ich v pamäti procesu, čo naznačuje, že proces je prázdny. *PHDetection* detekuje, že sa jedná o Process Hollowing. Pôvodné moduly boli nahradené touto metódou za iné ktoré obsahujú škodlivý kód. Existuje niekoľko súborov, ktoré nezávisia od mnohých modulov v IAT. Program analyzuje aj tabuľku importu oneskoreného načítania volania modulov. Program bol implementovaný v jazyku C++. Program sa spúšťa spustením súboru podľa verzie systému Windows [?]

V každom riešení popis, akým spôsobom daný nástroj funguje, ako sa používa, v čom bol implementovaný + link na nástroj do literatúry.

3.2 HollowFind

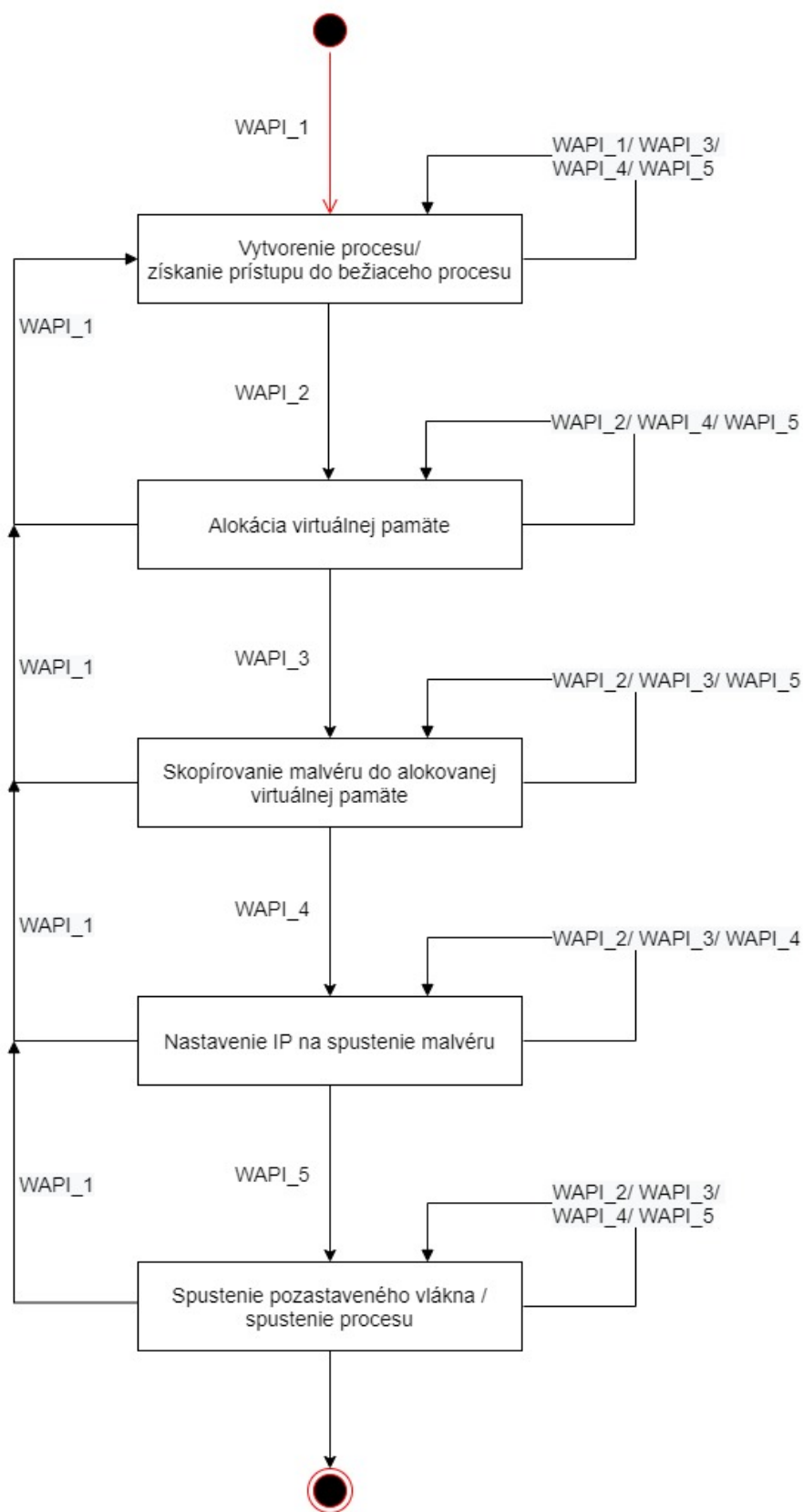
Hollowfind je plugin pre program Volatility na detekciu rôznych typov techník *Process Hollowing* používaných vo voľnej prírode na obídenie, zamenenie a odklonenie techník forenzej analýzy. Plugin detekuje takéto útoky zistením nezrovnalostí vo VAD a PEB, tiež rozoberie adresu vstupného bodu, aby zistil akékoľvek pokusy o presmerovanie, a tiež nahlási akékoľvek podozrivé pamäťové oblasti, ktoré by mali pomôcť pri detekcii akéhokoľvek škodlivého kódu. Program bol napísaný v jazyku Python. Plugin sa spúšťa v Programe Volatility po nainštalovaní. [?]

4 Algoritmy na detekciu

Navrhnutý algoritmus na detegciu malvéru využívajúceho na svoje ukrytie v systéme *Process Hollowing*, tvorí 5 prechodných stavov. Cez tieto sa algoritmus dostáva vďaka vybraným Windows API funkciám. Tieto funkcie umožňujú sledovať volania jednotlivých procesov, kde by mohol ukryť malvér svoju činnosť. Jednotlivé API tak môžeme rozdeliť do 5 skupín.

- **WAPI1** Sú API funkcie, ktoré umožňujú vytvárať nové vlákna procesov alebo získať prístupy do už existujúcich vlákien.
- **WAPI2** Predstavujú API, ktoré slúžia na alokáciu pamäte pre dané vlákno alebo rozširujú virtuálnu pamäť existujúceho procesu.
- **WAPI3** Tieto funkcie umožňujú manipulovať s pamäťou. Ako je kopírovanie pamäte, zapisovanie do pamäte atď..
- **WAPI4** Tieto API funkcie nastavujú kontext daného vlákna a umožňujú nastaviť *Instruction Pointer*, ktorý pri volaní spustí aj funkcionalitu malvéru.
- **WAPI5** Poslednou skupinou sú API, ktoré spúšťajú pozastavené vlákno alebo ukončiť funkcionalitu aktuálneho vlákna.

Algoritmus na detegovanie funguje na jednoduchom princípe. Podozrivý proces získa prístup do bežiaceho vlákna legitímneho procesu. Vo vlákne daného procesu malvér alokuje virtuálnu pamäť čím následne umožní do tejto pamäte zapísať svoj škodlivý kód. Počas týchto výkonov operácií malvér volá jednotlivé API. Pri správnom odhade postupnosti volaných API, je algoritmus schopný vyhodnotiť v reálnom čase či v zariadení existuje hrozba v podobe malvéru a informovať o tom užívateľa.

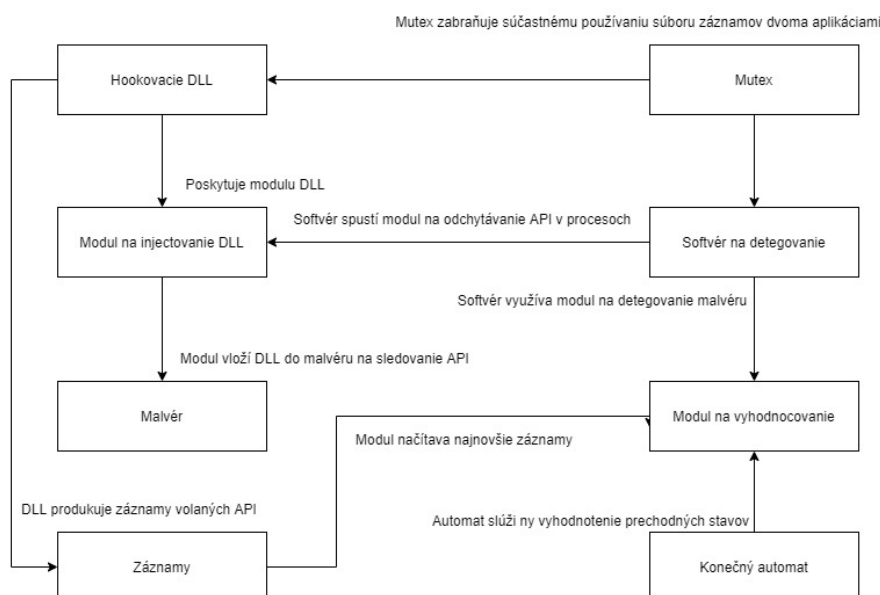

Obrázok 2: Konečný stavový automat.

5 Implementácia

Stručný úvod do implementácie, programovací jazyk, vývojové prostredie + jednoduchý diagram fungovania celého systému.

Pre implementáciu riešenia je zvolený programovaný jazyk C++, pretože primárnym testovacím prostredím budú najčastejšie používané systémy Windows. Na simuláciu testovanie prostredia sa použije **Virtual Box** v ktorom budeme simulovať bežné používanie systému. Zvolené vývojové prostredie je **Visual Studio 2019**, ktoré nám umožňuje pracovať s najnovšími verziami systému a aj uľahčiť jednoduchšiu implementáciu algoritmu.

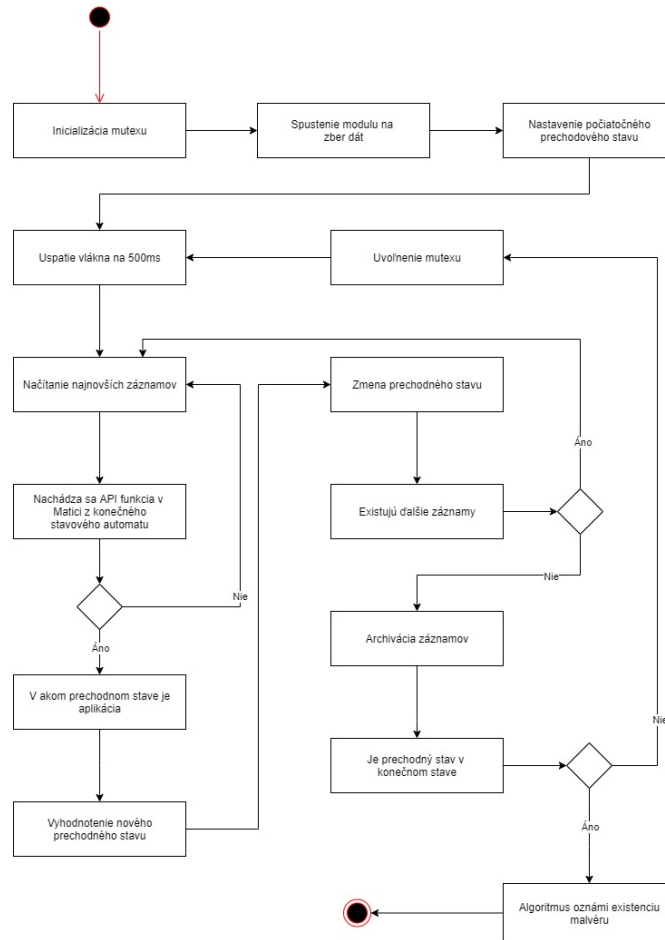

Obrázok 3: Moduly aplikácie

Práca sa zaoberá návrhom a implementáciou spôsobu detegovania malvéru, ktorý na ukrytie svojej činnosti v PC používa *Process Hollowing*. Teda ukrýva svoju činnosť za iné bežné programy, ktoré nie sú podozrivé. Aplikácia určená na detegovanie takéhoto spôsobu ukrývania malvéru bude bežať v reálnom čase, teda je schopná detegovať malvér počas jeho behu. Vstupné dáta do tejto aplikácie budú predstavovať volané API funkcie škodlivým softvérom a z týchto API funkcií bude aplikácia vyhodnocovať a poskytovať výsledky či v systéme operuje alebo neoperuje malvér. Aplikácia bude pozostávať z nasledujúcich častí. Mutex, ktorý bude zabezpečovať plynulosť a bezpečnosť programu. Modul na injectovanie DLL, ktorý bude vkladať DLL knižnicu na odchyťovanie volaných API. Modul na vyhodnocovanie prítomnosti malvéru, ktorý sa skladá z viacerých častí. Mod-

ulu na načítanie najnovších záznamov z DLL knižnice. Konečného stavového automatu reprezentovaného Maticou, oproti ktorej bude aplikácia porovnávať prechody medzi jednotlivými stavmi podľa volaných API. Archiváciou, ktorá zabezpečí archiváciu dát po prečítaní najnovších záznamov z DLL knižnice.

5.1 Algoritmus A

Obrázok 4: UML diagram vyvíjaného algoritmu.

Aplikácia na začiatku inicializuje mutex, ktorý slúži na bezpečné zapisovanie a čítanie záznamov zo súboru. Následne aplikácia spustí modul na zber na dát, ktorý monitoruje aké API sa volajú v systéme Windows. Pre jednoduchšie monitorovanie využívame voľne dostupnú aplikáciu *Detours*. Aplikácia si nastaví počiatočnú hodnotu prechodného stavu, ktorý slúži na vyhodnocovanie prítomnosti malvéru. Po nastavení všetkých počiatočných hodnôt aplikácia prejde na samotnú detegciu malvéru. Vláknko sa uspí na stanovenú dobu a po nastavení mutexu začína aplikácia samotný proces detegovania. Aplikácia si načíta na-

jnovšie záznamy z modulu na zber dát. Zo záznamu aplikácia vyberie volanú API funkciu a zisťuje či k danej API existuje hodnota v matici konečného automatu. Ak áno, aplikácia zisťuje aktuálny prechodný stav a následne aj pomocou konečného stavového automatu novú hodnotu do ktorej sa prechodný stav následne zmení. Po vykonaní zmeny nastane kontrola na existenciu ďalších záznamov v súbore ak súbor obsahuje ďalšie záznamy, načíta si ďalší záznam a proces sa opakuje. Ak už aplikácia načítala všetky záznamy spraví sa archivácia záznamov a aplikácia vyhodnocuje prechodný stav konečného stavového automatu. Ak prechodný stav nieje v konečnom stave mutex sa uvoľní a aplikácia čaká ďalšie záznamy z modulu na zber dát a cyklus sa opakuje. Keď sa prechodný stav dostane do konečného stavu aplikácia oznámi existenciu malvéru a ukončí sa.

5.2 Modul na zber dát

Modul na zber dát predstavuje DLL knižnicu (**Hook.dll**) využívanú na vloženie do vybraného procesu, cez ktorú sa následne odchyťávajú vybrané API funkcie zapísaním do textového súboru. Modul sa skladá z dvoch častí. Prvá časť predstavuje definície vybraných API funkcií ako môžeme vydieť na obrázku, ku ktorým je následne definované aj ich volanie. Okrem volania konkrétnej API funkcie aj do pripraveného textového súboru zapíše čas a volanú API funkciu vo **writeFunctionToFile**, ktoré sú následne použité v aplikácii na detegovanie malvéru v bežiacom procese.

Listing 1: Funkcia writeFunctionToFile

```
void writeFunctionToFile(string originalFunction)
{
    DWORD ret = WaitForSingleObject(hMutex, INFINITE);

    if (ret == WAIT_OBJECT_0)
    {
        std::cout << originalFunction << std::endl;
        time_t now = time(NULL);
        tm* ltm = localtime(&now);
        ofstream myFile;
        myFile.open("hookApplicationResult.txt",
        ofstream::app | ofstream::out);
        if (myFile.is_open())
        {
            myFile << ltm->tm_hour << ":" << ltm->tm_min << ":"
```

```

        << ltm->tm_sec << ";" + originalFuncion << endl;
        myFile.close();
    }
    ReleaseMutex(hMutex);
}
}

```

Druhá časť aplikácie už slúži len na nahradenie pôvodnej volanej API funkcie, modifikovanou tou istou funkciou, ktorá je rozšírenia o zapisovanie volanej API do súboru. Pôvodnú funkciu *SetThreadContext* určenú na nastavenie *Instruction Pointer* v tomto module nahradíme funkciou *HookSetThreadContext*, ktorá okrem volania pôvodnej funkcie volá aj funkciu **writeFunctionToFile** na zapísanie API funkcie do predpripraveného súboru.

Listing 2: Definícia API HookSetThreadContext

```

static BOOL(__stdcall *RealSetThreadContext)
    (HANDLE, const CONTEXT*) = SetThreadContext;

BOOL WINAPI HookSetThreadContext(
    HANDLE          hThread,
    const CONTEXT* lpContext
)
{
    writeFunctionToFile("SetThreadContext");
    return RealSetThreadContext(hThread, lpContext);
}

```

Listing 3: Nahradenie pôvodnej funkcie SetThreadContext

```

switch (ul_reason_for_call)
{
    case DLL_PROCESS_ATTACH:
    {
        DetourAttach(&(PVOID&)RealSetThreadContext,
                    HookSetThreadContext);
        DetourTransactionCommit();
        break;
    }
}

```

```

    }
    case DLL_PROCESS_DETACH:
    {
        DetourDetach(&(PVOID&)RealSetThreadContext ,
                    HookSetThreadContext );
        DetourTransactionCommit ( );
        break ;
    }
}

```

5.3 Detours

Detours je softvér určený na monitorovanie a inštruovanie API volaní v systéme Windows. Tento softvér podporuje rovnako 32 tak aj 64 bitovú verziu Windowsu. *Detours* uľahčuje prácu vývojárom, ktorý pracujú s rozhraním API volaní. Je k dispozícii na základe *Open source* licencie a je voľne dostupný pre komunitu.

5.4 Mutex

Mutex je synchronizačný objekt, ktorý slúži na signalizáciu používania nejakého objektu v procesnom vlákne. Mutex slúži na koordináciu viacerých aplikácií (dvoch vlákien), ktoré vyžadujú prístup k rovnakému objektu súčasne. Napríklad aby sa zabránilo zápisu dvoch vlákien súčasne do zdieľaného objektu alebo pamäti. Takže každá aplikácia alebo vlákno čaká na uvoľnenie mutexu, ktoré signalizuje, že daná pamäť nieje využívaná a môže sa do nej bezpečne zapisovať bez toho aby došlo zápisu dvoch aplikácií súčasne. V tejto aplikácii mutex slúži na zabránenie zapisovaniu záznamov do súboru modulom na zber dát a čítaním záznamov z toho istého súboru detegčnou aplikáciou súčasne.

Listing 4: Inicializácia Mutexu

```

HANDLE mutexOnThreadSafe ;
int main ( )
{
    mutexOnThreadSafe =
    CreateMutex ( NULL , FALSE , TEXT ( " MutexOnThreadSafe " ) ) ;

```

5.5 Konečný stavový automat

Konečný automat je teoretický výpočtový model používaný v informatike na štúdium rôznych formálnych jazykoch. Popisuje veľmi jednoduchý počítač, ktorý môže byť v jednom z niekoľkých stavov, medzi ktorými prechádza na základe symbolov, ktoré číta zo vstupu. Množina stavov je konečná, konečný automat nemá žiadnu ďalšiu pamäť, okrem informácie o aktuálnom stave. V informatike sa rozlišuje okrem základného deterministického či nedeterministického automatu tiež Mealyho a Moorov automat.

Konečný automat je definovaný ako usporiadaná päťica $(S, \Sigma, \sigma, s, F)$ kde:
 S je konečná neprázdna množina stavov.
 Σ je konečná neprázdna množina vstupných symbolov, nazývaná abeceda.
 σ je prechodová funkcia respektíve prechodová tabuľka popisujúca prechod medzi jednotlivými stavmi.
 s je počatočná stav patriaci do množiny stavov S .
 F je množina finálnych akceptujúcich stavov.

Na začiatku sa automat nachádza v definovanom počiatocnom stave. Ďalej v každom kroku prečíta jeden symbol zo vstupu a prejde do stavu, ktorý je daný hodnotou, ktorá v prechodovej tabuľke zodpovedá aktuálnemu stavu a prečítanému symbolu. Potom pokračuje čítaním ďalšieho symbolu zo vstupu, ďalším prechodom podľa prechodovej tabuľky atď.

Podľa toho, či automat skončí po prečítaní vstupe v stave, ktorý patrí do množiny prijímajúcich stavov, platí, že automat buď daný vstup prijal, alebo neprijal. Množina všetkých reťazcov, ktoré daný automat prijme, tvorí regulárny jazyk.

V našom prípade abecedu tvorí množina nami vybraných API windows funkcií, ktoré by potenciálne mal najčastejšie využívať malvér využívajúci techniku *Process Hollowing* na ukrytie svojej činnosti.

5.6 Matica konečného stavového automatu

Matica reprezentuje prechody medzi jednotlivými stavmi konečného stavového automatu. tieto prechody sú definované ako volania vybraných API, ktoré posúvajú automat cez jednotlivé stavy podľa toho v akom stave je aktuálne automat a do akého nového stavu sa automat dostane. Konečná množina stavov je reprezentovaná stavmi "štart", "vytvorenie vlákna", "alokácia pamäte", "kopírovanie malvéru", "nastavenie IP", "spustenie vlákna". Počiatocný stav automatu je **štart** a konečný stav je **spustenie vlákna**, ktorý oznamuje existenciu malvéru v zariadení.

	Prechodové stavy					
	Štart	Vytvorenie procesu/ Získanie prístupu do procesu	Alokácia virtuálnej pamäte	Kopírovanie malvéru do alokovanej pamäte	Nastavenie IP na spustenie malvéru	Spustenie vlákna/ Spustenie pozastaveného procesu
Volané API funkcie						
Skratky stavov	S0	S1	S2	S3	S4	S5
CreateThread	S1	S1	S1	S1	S1	S1
CreateRemoteThread	S1	S1	S1	S1	S1	S1
CreateRemoteThreadEx	S1	S1	S1	S1	S1	S1
CreateProcessA	S1	S1	S1	S1	S1	S1
CreateProcessW	S1	S1	S1	S1	S1	S1
SwitchToThread	S1	S1	S1	S1	S1	S1
OpenThread	S1	S1	S1	S1	S1	S1
SuspendThread	S1	S1	S1	S1	S1	S1
VirtualAlloc	S0	S2	S2	S3	S4	S5
VirtualAllocEx	S0	S2	S2	S3	S4	S5
CopyMemory	S0	S1	S3	S3	S4	S5
WriteProcessMemory	S0	S1	S3	S3	S4	S5
ResumeThread	S0	S1	S2	S3	S5	S5
ExitThread	S0	S1	S2	S3	S5	S5
SetThreadPriority	S0	S1	S2	S4	S4	S5

Tabuľka 2: Matica prechodov medzi stavmi pri volaniach API.

6 Výsledky

Stručný úvod do testovania nami vytvoreného riešenia/riešení. Zoznam experimentov.

6.1 Experiment A

Detailný popis experimentu, výsledky, úspešnosť, graf, koľko trval čas detegovania od spustenia experimentu a pod. To navrhujeme podľa výsledkov implementácie.

6.2 Experiment B

6.3 Porovnanie s existujúcimi riešeniami

Ak to bude možné. Ak nie spomenúť že existujúce riešenia využívajú metódy, ktoré neumožňujú priame porovnanie a pod.

Záver

Písať tiež až úplne na záver Odseky:

Všeobecne čo bolo cieľom práce a čím sme sa zaoberali.

Popísať ako sa podarilo splniť jednotlivé ciele, prípadne ak sa ich splniť nepodarilo tak prečo. Stručne zosumarizovať výsledky experimentov.

Popísať nejaké ciele do budúcnosti, čo by bolo vhodné ešte vylepšiť, pridať, upraviť.

Prílohy

A	Štruktúra elektronického nosiča	II
B	Algoritmus	III

A ?truktúra elektronického nosi?a

```
\
\Bakalarska_praca.pdf
\FEIk_Identuty.xpi
\FEIkIdentity
\FEIkIdentity\chrome.manifest
\FEIkIdentity\install.rdf
\FEIkIdentity\content
\FEIkIdentity\content \function.js
\FEIkIdentity\content \options.xul
\FEIkIdentity\content \overlay.xul
\FEIkIdentity\content \window.js
\FEIkIdentity\content \window.xul
\FEIkIdentity\defaults
\FEIkIdentity\defaults\preferences
\FEIkIdentity\defaults\preferences \prefs.js
\FEIkIdentity\locale
\FEIkIdentity\locale \sk-SK
\FEIkIdentity\locale \sk-SK\options.dtd
\FEIkIdentity\locale \sk-SK\window.dtd
\FEIkIdentity\skin
```

B Algoritmus

Algoritmus B.1 Ukážka algoritmu

```
1  /* Hello World program */
2
3  #include <stdio.h>
4
5  struct cpu_info {
6      long unsigned utime, ntime, stime, itime;
7      long unsigned iowtime, irqtime, sirqtime;
8  };
9
10 main()
11 {
12     printf("Hello World");
13 }
```
